

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 215
Tarih : 19.01.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

12.10.2004 gün ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Adana Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	10 Şubat 2016		E.No: 2/700	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.
ik	ik	ik	ik	ik
TBMM BAŞKANI	ik			

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ

19 Ocak 2016

Numara:

TBMM
GENEL EVRAK

19 Ocak 2016

No:

20688

GENEL GEREKÇE

Türk Ceza Kanunu; yürürlüğe girmiş olduğu 1 Haziran 2005 gününden itibaren birçok maddesinin hak ve özgürlükler önünde engel teşkil etmesinden mütevellit tartışmalara mevzu olmuştur. Ardından da yargı paketleri ve çeşitli düzenlemeler ile maddeler üzerinde neredeyse altı ayda bir değişiklik yapılmış velhasıl kanun yamalı bir bohçaya dönüşmüştür. Türk Ceza Kanunu'nun düşünce ve düşünceyi ifade hürriyeti önünde engel teşkil eden maddelerinden başlıcası da 301 inci maddesidir. 301 inci madde hak ve özgürlükler önünde büyük bir engel teşkil etmesinin yanı sıra düşünce ve ifade hürriyetini kullananları da hedef haline getirmesi ile tehlikeli de bir düzenlemedir.

301 inci maddenin tarihsel gelişimi ve daha önceki ceza yasasındaki yer alış biçimine topyekûn bakıldığında; insan hak ve özgürlüklerinin temeli sayılan ifade özgürlüğü ile bu suç tipi arasında çok ince bir çizgi olması ve yasayı yorumlayan, uygulayanların sübjektif algı ve değerlendirmesine göre aynı nitelikteki görüş ve açıklamaların bazen ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilip, bazen tahkir kapsamında görülebilmesi, farklı uygulama ve neticeleri doğurmuştur.

Yine ceza hukukuna dair doktrinsel tartışmalarda da 301 inci madde hükmünün “suçta kanunilik” ilkesine uygun olmadığı ifade edilmektedir. Keza bu suç tipinin toplumsal bir ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı da tartışma konusu olmuştur. Ayrıca 301 inci madde, genellikle basın-yayın organları aracılığı ile işlenen bir suç olması bağlamında sıklıkla eleştiri amacıyla yazılan yahut söylenen sözlerin demokratik bir toplumda ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi ve kabul edilmesi elzem olup bu bahisle mahkemelerden farklı kararlar çıkması halinde toplumsal barışı zedeleyici neticeler ortaya çıkması muhtemeldir. Bir benzer hal de, bu suç tipini ihlal ettiği iddiasıyla yargılanan kimselerin, yöneltilen suçlama nedeniyle henüz yargılama aşamasında, toplumun bazı kesimlerinin kabul edilemez tepkilerine hedef olduğu; maddenin, çağdaş ve demokratik bir toplumda kabul edilemez linç kalkışmaları için zemin hazırladığı biçiminde tezahür etmiştir. Bu durumun en acı örneklerinden birisine, yakın geçmişte Hrant Dink'in 301 inci maddesinden yargılanması vesilesiyle

hedef gösterilmesinin ardından öldürülmesi olayı ile tüm Türkiye halkları şahitlik etmiştir. Hrant Dink hakkında verilen yargı kararı ile verilen cezayı, işlendiğini düşündüğü suçun karşılığı olarak görmeyen bazı kimseler, kendi ceza adalet anlayışlarıyla hareket etmekte, cinayet işlemekte bir beis görmemektedirler. Netice itibariyle madde hükmü içeriği itibariyle olduğu kadar yarattığı etki ile de son derece tehlikeli ve demokratik toplum yapısına aykırıdır. Üstelik hala bahse konu madde adeta bir korku sopası olarak işlev görmektedir, yasa hükmünün yarattığı baskı haricinde siyasilerin bazı kimseleri bu suç bağlamında odak gösterme söylemi ile linç kampanyalarına dönüşebilmektedir. Hâlihazırda benzer bir örneğe, “Barış İçin Akademisyenler İnsiyatifi” tarafından yayınlanan ve 89 üniversiteden 1128 akademisyenin de imzacısı olduğu bildiri ile ilgili birçok akademisyen hakkında TCK’nın 301 inci maddesi kapsamında başlatılan soruşturmalar ile şahit olmaktayız. Barış söylemini dile getiren akademisyenler 301 inci madde hükmü nedeniyle yargılanmalarının yanı sıra hem iktidarın baskı araçlarının kısacasına girmiş hem de üniversitelerde oda kapılarının çarpı işaretleri ile boyanmasından ötürü linç girişimlerinin odağı olmuşlardır.

Kaldırılmasını önerdiğimiz 301 inci madde hükmünün daha önceki yasal düzenlemelerdeki karşılığına ilişkin 1986–2006 yılları arasındaki adli istatistikler incelendiğinde; Türkiye’de Cumhuriyet Savcılıkları tarafından açılan ceza davalarının on binde biri ile on binde ikisini oluşturan bu suç tipinin Türk Ceza Kanunu’nda yer almasının, artık bir yararının kalmadığı da olayın bir diğer boyutudur. Bu maddeye ilişkin yargı kararlarında genellikle oybirliği ile bir karar verilemediği, konunun uzmanı hukukçular arasında müşterek bir kanaate varılamadığı, açılan davaların çoğunluğunun beraatle sonuçlanmasına karşın, sırf dava açılmış olmasının bile bu suçtan yargılanmakta olan kimsenin toplumun bir kesiminin nezdinde suçlu sayılması için yeterli sayıldığı, herkesin kesin hükümle mahkûm oluncaya kadar suçsuz olduğu yönündeki evrensel ve anayasal ilkeye aykırı sonuçların ortaya çıktığı görmezden gelinemez bir şekilde yaşanmaktadır. Kaldı ki bu maddeden verilen mahkûmiyet kararları; taraf olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 10. maddesindeki ifade özgürlüğüne aykırılığı nedeniyle AIHM’in ihlal kararlarına konu olmuş ve Türkiye defalarca kez bu husustan ötürü tazminata mahkûm edilmiştir.

Netice itibariyle; Türk Ceza Kanunu’nun 301. maddesi ile korunmak istenen hukuki değerin ceza kanunlarıyla korunması, toplumsal barışa ve adalete hizmet etmek

yerine, tersine, daha önemli ve büyük sorunlara neden olmakta, toplumsal barışı bozucu sonuçlara yol açmaktadır. Kaldı ki, maddede sayılan anayasal kurumlara yönelik eleştiri sınırlarını aşar nitelikteki görüş açıklamaları nedeniyle özel hukuk kapsamındaki hukuki sorumluluk devam etmektedir. Nitekim, bugün dünyadaki gelişme bu türden eylemlerin suç olmaktan, ceza kanunu alanından çıkarılıp; tazminat sorumluluğu kapsamına, özel hukukun alanına sokulması yönündedir. Bu itibarla 301 inci madde hükmünün kanun metninden çıkarılması demokrasi adına önemli bir kazanım olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde-1: Yapılan düzenleme ile uygulamada, ifade özgürlüğü açısından kabul edilemez sonuçlar yaratan ve toplumsal barışı tehdit eden olaylara zemin hazırlayan Türk Ceza Kanununun 301 inci maddesi yürürlükten kaldırılarak, ifade özgürlüğünün güvence altına alınması ve toplumsal barışın sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde-2: Kanunun yürürlük tarihini belirtmektedir.

Madde-3: Kanunun uygulanmasına dair hükümdür.

**12.10.2004 GÜN VE 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Türk Ceza Kanununun 301 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.